

Az 1953. évi könyv-és folyóiratkiadás elvi szempontjai:

I.

A MTA eddigi könyv-és folyóiratkiadásának áttekintése.

1950. augusztus 1.-én állítottuk fel az Akadémiai Kiadót. Ettől a dátumtól számíthatjuk az újjászületett MTA szervezett könyvkiadását.

A MTA tudományos könyvkiadási feladatai nagyságát csak úgy tudjuk felmérni, ha összehasonlítjuk a régi könyvkiadás adataival:

Akadémia kiadott tudományos könyvet
1935-1938 között évi átlagban 22 db 330.000 iv /iv x példányszám/

Egész magyar tudományos könyvkiadás
1935-1938 között évi átlagban kb. 2,500.000 iv

Akadémia kiadott tudományos könyvet
1951-ben 61 db 2,971.000 iv.

A megújított MTA első évi könyvtermelése tehát kb. 800 %-kal múlja felül a régi Akadémia, de felülmúlja a háború előtti konjunkturális évek teljes tudományos könyvkiadásának terjedelmét is. Az Akadémiának ez a könyvkiadása nem volt túlzott, mert a Könyvterjesztő Vállalat januári leltári adatai szerint a könyvek megfelelően fogynak, sőt egyes kiadványok már el is fogytak. /Arany, Balassi kritikai kiadások, Fogarasi: Logika, Karapetyanc: Termodinamika, Lipatov: Kolloidok fizikai kémiája /. A tudományos könyvkiadáson kívül az Akadémia feladata a magyar szótáriródalom kiépítése is. Mindehhez hozzá kell még tennünk, hogy a MTA-nak 17 nemzetközi Acta-ja van, amelyek egyenként 1.000 példányban jelennek meg, átlagosan évi 25 ives kötetekben. Ezeknek a múltban semmilyen előzményük sincs. Ezenfelül minden osztály kiadja az Osztályközleményeket egyenként 1.000 példányban ugyancsak átlagosan évi 25 iv terjedelemben. Megjelenik még az Akadémiai Értesítő 1.000 példányban évenként, 36 iven.

Az Akadémiai Kiadó kiadásában 1952. március 15.-ig megjelent összesen 67 db könyv az egyes osztályok között a következőképpen oszlik meg:

Osztály	Összesen	Forrás és anyaggyűjtemény	Önálló tudományos kutatáson alapuló eredeti fordítás
I. Osztály	14	12	2
II. Osztály	11	6	4
III. Osztály	7	-	1
IV. Osztály	3	-	2
V. Osztály	7	-	4
VI. Osztály	11	1	8
VII. Osztály	6	-	3
VIII. Osztály	8	-	4
	67	19	28

Az I. és II. Osztály forrás-és anyagkiadványai viszonylag nagy számának oka, hogy e tekintetben igen nagy hiányosságok vannak. Kissé túlzottnak látszik irodalomtörténészeinknél a kritikai kiadások nagy száma, ami azonban érthető, ha figyelembe vesszük, hogy irodalomtörténeti kritikánk csak most van kifejlődőben.

A könyveink általában jók, amit a szaklapokban megjelent ismertetések és kritikák is igazolnak. Történt azonban több hiba is. Teljesen rossz volt Pavlov válogatott műveinek fordítása, úgy hogy a könyvet be kellett vonnunk a forgalomból és most új fordításban kerül újra kiadásra. Ugyancsak bevontuk a forgalomból és

átdolgoztatjuk F e k e t e Zoltán: Erdőbecsléstan c. könyvét, amely tulajdonképpen nem is tudományos könyv, de még a saját nivóján is több hibát tartalmazott. A MTA ezekben az esetekben a fordítót illetve a szerzőt felelősségre vonta. Távolról sem ilyen súlyos a hiba O l t a y Károly: A budapesti invarodrót mérés és Hazay István-Tárczy-Hornoch Antal: A Gauss-Krüger koordináták számítása c. könyvekkel kapcsolatban, azonban e könyvek jelenlegi kiadásának szükségessége legalább is kétséges, tartalmilag semmi újat nem nyújtanak és a műszaki olvasóközönség nem is vásárolja őket. Az sem teljesen indokolt, hogy G e l e j i Sándor "A szinesfémek félgymányainak technológiája" c. könyvét az Akadémia adta ki, mert ez az egyébként jó könyv teljesen gyakorlati jellegénél fogva inkább a Nehézipari Kiadó profiljához tartoznék. Végül vegyészeink nincsenek jó véleményel Z e m p l é n Géza "Szerves kémia" c. munkájáról sem, amelynek kiadását szerintük csupán Zemplén Géza világhire indokolja.

Fenti adatok is tanusítják, hogy egyes osztályoknál nincsen minden rendben. A IV. /Biológiai/ Osztály pl. nem tárta fel kellően azt a szovjet irodalmat, amelynek lefordítása kimozdítaná itthoni biológiai tudományunkat siralmas állapotából. Az ugyanezek elmaradt VIII. /Agrártudományi/ Osztály 1952. évi tervében már sokat kijavított könyvkiadási hibáiból. A VI. /Műszaki/ Osztály könyvkiadása sem tükrözi kellően az Osztály feladatainak döntő fontosságát. Így pl. az 1952. évi tervében bányászattal foglalkozó tudományos könyvek kiadására 50 iv áll rendelkezésre, amihez azonban az Osztály még nem talált kiadandó munkát.

II.

Az 1953. évi könyvkiadási terv.

Az 1952. évre rendelkezésre áll 5.5 millió iv és előre láthatólag ugyanekkora lesz az 1953. évi keret is. Ennek felosztására az eddigi tapasztalatok alapján az egyes tudományágak népgazdaságunkban való fontossága figyelembevételével a következőt javasoljuk: /átlag 1500 példányt alapul véve/:

I. Osztály	400 iv
II. Osztály	500 "
III. Osztály	400 "
IV. Osztály	350 "
V. Osztály	350 "
VI. Osztály	700 "
VII. Osztály	350 "
VIII. Osztály	350 "

összesen: 3.400 iv

Ez a felosztás megfelelő tartalékot is biztosít a tervezésben.

A tapasztalat szerint az a felosztás ugyan helyes, de nem tagadható, hogy tervekészítésünk még nem annyira fejlett, hogy ezek az adatok valóban reális keretszámoknak legyenek tekinthetők. Egyes osztályok ugyanis eddig nem voltak képesek a rendelkezésre álló keretet a legtervszerűbben kitölteni.

Ahhoz, hogy könyvkiadásunkat megjavítsuk, 1953-ra a következő elvi szempontok betartását javasoljuk:

1./ Az Elnökség az ötéves tudományos tervünk alapján közölje az osztályokkal, melyek azok a súlyponti kérdések, amelyeknek az 1953. évi könyvkiadásban a lehetőség szerint döntő szerepet kell juttatni. A döntő jelentőségű kérdések kijelölése úgy történik, hogy az osztályok - mint szakterületük ismerői - erre az Elnökségnek javaslatot tesznek és az Elnökség a javaslatok alapján állapítaná meg a súlyozást.

2./ Az osztályok jelöljék ki azokat a több évi munkát igénylő műveket, amelyek elkészítése jelentősen előmozdítaná tudományos életünk fejlődését, - az Akadémiai Kiadó pedig már most kössön szerződést a kijelölt művek kiadására.

3./ Az 1953. évi tervben kellő súllyal kell szerepelniük - azokon a szakokon, ahol ez lehetséges - a magyar szerzők önálló kutatási eredményeinek. Fel kell hívni az osztályok figyelmét arra is, hogy az e tekintetben elmaradt tudományágak ilyen irányú tevékenységét támogassák. Így pl. az irodalomtörténet és a művészettörténet vonalán meg kell vizsgálni, nem volna-e helyes megfelelő, általános elvi jelentőségű szovjet munkák lefordítása, amelyek a magyar kutatók módszertani fejlődését volnának hivatva előmozdítani.

4./ Az osztályok tervezési munkájának megjavítására meg kell szervezni osztályonként az előzetes és az utólagos kritikát. Legyen az akadémikusok egyik fontos feladata a könyvek és folyóiratok kritikája. Ennek az Osztályközleményekben és a szakfolyóiratokban is kellő teret kell biztosítani. Lehetne arra gondolni, hogy a lektori jelentéseket az osztályvezetőségek még a könyv megjelenése előtt rendszeresen vitassák meg. Ki kell építeni az osztályokon belül a könyvankétok rendszerét is.

5./ Haladó hagyományaink ápolásának teret kell biztosítani 1953. évi könyvkiadásunkban is. A Tudománytörténeti Bizottság határozatának, amely szerint meg kell kezdeni egyes kiemelkedő tudományos nagyságok tevékenységének marxista-leninista szellemben való feldolgozását, már az 1953. évi könyvkiadási tervben is érvényt kell szerezni.

6./ Az 1953. évi kiadási tervben a szükségletnek megfelelően helyet kell biztosítani a népi demokráciák legfontosabb tudományos művei fordításának. E célból az osztályoknak erőteljesen figyelemmel kell kísérniük a népi demokráciák könyvdokumentációját és ki kell építeniük a tudományos intézeteken keresztül a szoros kapcsolatot.

7./ Mindent meg kell tennünk, hogy Actáink jó cikkeket kapjanak a Szovjetunió és a népi demokráciák tudósaitól is.

8./ Meg kell javítanunk fordításaink színvonalát, amely egyes esetekben igen alacsony.

9./ Be kell vezetnünk a példányszámu könyveknél a külföldön már messze elterjedt fotokopiás uton való előállítás, amivel nemcsak az önköltséget, hanem az ólomanyag forgalmának csökkentését is elérjük, ami pedig népgazdaságunk számára igen jelentős kérdés.

MTA

Mellékeltet megküldöm az ~~1900. évi~~
elméleti határozatok alapján az MTA

Tudósok listájával fenntartás és működtetés
melléklettel kérem, hogy ezt a listát
közvetlenül az Intézet fenntartására vonatkozó
határozat alapján az Intézet feladatára vonatkozó
szükségletek alapján az Intézet el-
járásrendjének megfelelően megvizsgálja és
eljárásrendjének megfelelően megvizsgálja és
eljárásrendjének megfelelően megvizsgálja és

~~1900. évi~~

Komplekt as her dose
Sagto 2 unge

T.M.B. ayon' la' ban lepen.

Juplō - ya hichome lepen det.